

Anexa nr.11.13. Programa de examen pentru disciplina Religie, Cultul Ortodox - REL_ORT_P1 (TC)

- Proba E – a doua probă (probă scrisă, specifică profilului/specializării)
- Filiera teoretică, profilul umanist, specializarea științe sociale și specializarea filologie

PREAMBUL

Programa de examen pentru disciplina Religie, Cultul Ortodox este realizată în conformitate cu prevederile *Programei școlare pentru disciplina Religie, Cultul Ortodox, clasele a IX-a - a XII-a, trunchi comun (TC)*, pentru *filiera teoretică, profilul umanist, specializarea științe sociale și specializarea filologie*, aprobată prin OMEC nr. 6930/2025, Anexa nr. 12. Prezenta programă precizează competențele generale și competențele specifice care vor fi evaluate, domeniile de conținut și conținuturile vizate de evaluarea specifică acestui examen.

Programa de examen pentru disciplina Religie, Cultul Ortodox - REL_ORT_P1 (TC), fundamentează elaborarea subiectelor și a baremelor de evaluare și de notare pentru a doua probă E, din cadrul examenului național de bacalaureat 2030. Evaluarea vizează competențele specifice care contribuie la formarea/dezvoltarea competențelor generale pe parcursul ciclului liceal, clasele a IX-a - a XII-a, prin raportare la profilul de formare al absolventului.

Obiectivul evaluării prin proba de examen, la disciplina Religie, Cultul Ortodox, programa REL_ORT_P1 (TC), este de a constata măsura în care candidatul *identifică, prezintă, analizează, interpretează și argumentează învățăturile și valorile religios-morale, formele de exprimare religioasă și a modurilor de viață din religiile lumii și influența lor asupra civilizației și culturii universale*, în situații de complexitate corespunzătoare raportării disciplinei în cadrul segmentelor curriculare trunchi comun (TC) și tipului de probă.

Prin susținerea probei de examen la disciplina Religie, Cultul Ortodox, programa REL_ORT_P1 (TC), candidatul este pus în situația de a face dovada formării/dezvoltării următoarelor **competențe generale (CG)**, dobândite pe parcursul claselor a IX-a - a XII-a:

C.G.1	Exprimarea identității religioase, la nivel individual și al comunității, în diferite contexte de viață
C.G.2	Analizarea formelor de exprimare religioasă și a modurilor de viață în religiile lumii
C.G.3	Adoptarea unor decizii responsabile privind viața personală și comunitară, în concordanță cu valorile religios-morale
C.G.4	Colaborarea cu ceilalți pentru promovarea comuniunii în societate, prin respectarea valorilor religioase ale fiecărei persoane

Prin variantele de subiecte elaborate pentru examenul național de bacalaureat se evaluează competențele și conținuturile din prezenta programă, iar baremele de evaluare și de notare prevăd acordarea punctajelor pentru **orice modalitate corectă de rezolvare** a cerințelor.

COMPETENȚE DE EVALUAT

Fiecărei competențe generale îi sunt asociate **competențele specifice (CS)** care pot fi evaluate prin examen, selectate din programele școlare în vigoare și prezentate cumulativ pentru ciclul liceal:

CG1 – Exprimarea identității religioase, la nivel individual și al comunității, în diferite contexte de viață

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS.1.1.	Definirea componentelor majore ale identității religioase
IX.CS.1.2.	Explicarea caracteristicilor care definesc învățătura de credință creștină
IX.CS.1.3.	Descrierea mesajului teologic, cultural și literar al unor texte biblice, evidențiind valoarea lor universală
X.CS.1.1.	Identificarea unor elemente de morală creștină în diferite texte religioase
X.CS.1.2.	Prezentarea unor aspecte din iconomia mântuirii
X.CS.1.3.	Compararea unor elemente interdisciplinare care definesc aspecte ale identității religioase
XI.CS.1.1.	Recunoașterea principalelor învățături de credință creștină privind viața spirituală
XI.CS.1.2.	Exprimarea perspectivei creștine asupra vieții, ca dar al lui Dumnezeu
XI.CS.1.3.	Precizarea modurilor de implicare a tinerilor în viața comunității

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
XII.CS.1.1.	Identificarea principalelor învățături de credință creștină, folosind resurse variate în format fizic sau digital
XII.CS.1.2.	Explicarea semnificației Fericirilor ca model de devenire și desăvârșire creștină
XII. CS.1.3.	Ilustrarea nevoii de progres spiritual în formarea identității religioase personale și comunitare

CG2 – Analizarea formelor de exprimare religioasă și a modurilor de viață în religiile lumii

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS.2.1.	Identificarea elementelor definitorii ale credințelor și religiilor din antichitate
IX.CS.2.2.	Prezentarea principalelor religii din perspectivă istorică
IX.CS.2.3.	Analizarea rolului experienței religioase a umanității în dezvoltarea culturii și a civilizației
X.CS.2.1.	Identificarea elementelor definitorii ale religiilor orientale
X.CS.2.2.	Prezentarea valorilor universale din religiile orientale și a modalităților specifice de exprimare a acestora
X.CS.2.3.	Analizarea unor principii etice din religiile orientale în abordarea unor probleme universale
XI.CS.2.1.	Ilustrarea elementelor definitorii ale religiilor monoteiste
XI.CS.2.2.	Aplicarea învățăturilor morale literare și culturale din scrierile sacre în contexte de viață și cultură universală
XI.CS.2.3.	Analizarea elementelor specifice și a celor comune referitoare la principiile eticii din religiile monoteiste
XII.CS.2.1.	Prezentarea elementelor definitorii ale comunităților religioase din țara noastră
XII.CS.2.2.	Ilustrarea modurilor prin care se manifestă respectul și cooperarea între membrii diferitelor comunități religioase
XII.CS.2.3.	Analizarea valorilor comune și a diferențelor dintre principalele confesiuni creștine, în raport cu credința proprie și cu principiile morale creștine

CG3 – Adoptarea unor decizii responsabile privind viața personală și comunitară, în concordanță cu valorile religios-morale

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS.3.1.	Aplicarea principiilor biblice care definesc viața personală și comunitară
IX.CS.3.2.	Susținerea unor decizii personale în corelare cu valorile religioase
IX.CS.3.3.	Sintetizarea valorilor biblice necesare în alegerea unor comportamente adecvate în familie, școală și comunitate
X.CS.3.1.	Aplicarea principiilor învățăturii de credință referitoare la lucrarea Duhului Sfânt în Biserică și comunitate
X.CS.3.2.	Evidențierea particularităților unei comunități construite pe valorile religioase creștine
X.CS.3.3.	Argumentarea conlucrării dintre harul divin și voința omului pentru înnoirea vieții și a creației
XI.CS.3.1.	Aplicarea reperelor morale care susțin relațiile de prietenie, ca model al comuniunii creștine
XI.CS.3.2.	Analizarea valorilor creștine care stau la baza familiei și a actualității acestora
XI.CS.3.3.	Evaluarea atitudinilor creștine din viața personală, familială și a grupurilor de apartenență
XII.CS.3.1.	Descrierea importanței trăirii timpului liturgic pentru viața personală și comunitară

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
XII.CS.3.2.	Analizarea modului în care personalități ale culturii române au contribuit la promovarea credinței, valorilor și demnității naționale
XII.CS.3.3.	Argumentarea importanței implicării individuale și de grup în activități și proiecte care promovează respectul față de sacru și dialogul între credință și cultură

CG4 – Colaborarea cu ceilalți pentru promovarea comunității în societate, prin respectarea valorilor religioase ale fiecărei persoane

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS.4.1.	Analizarea rolului valorilor religioase în vederea menținerii solidarității comunitare
IX.CS.4.2.	Argumentarea nevoii de modelare și dezvoltare personală, prin asumarea responsabilităților creștine
IX.CS.4.3.	Proiectarea de activități care promovează responsabilitatea creștină și dezvoltă reziliența în fața provocărilor lumii contemporane
X.CS.4.1.	Prezentarea unor aspecte și atitudini creștine din viața sfinților
X.CS.4.2.	Evidențierea rolului valorilor creștine în relație cu semenii și cu mediul înconjurător
X.CS.4.3.	Proiectarea unor acțiuni creative care promovează comportamente etice și atitudini pozitive față de semenii și mediu, în conformitate cu valorile creștine
XI.CS.4.1.	Analizarea elementelor de bioetică creștină care promovează sacralitatea vieții
XI.CS.4.2.	Argumentarea rolului rugăciunii în viața personală și a comunității
XI.CS.4.3.	Elaborarea unui demers bazat pe virtuțile creștine, care contribuie la descoperirea sinelui și la dezvoltarea spirituală
XII.CS.4.1.	Analizarea formelor de artă sacră și a semnificațiilor acestora, ca modalități de comuniune a omului cu Dumnezeu
XII.CS.4.2.	Evidențierea elementelor de complementaritate dintre știință și religie și a rolului acestora în cunoașterea lumii și a lui Dumnezeu
XII.CS.4.3.	Generarea de idei și proiecte personale și de grup care promovează respectarea valorilor religioase, incluziunea socială și solidaritatea în mediul digital

DOMENII DE CONȚINUT ȘI CONȚINUTURI

Conținuturile evaluate sunt organizate pe **domenii de conținut** și sunt prezentate cumulativ pentru ciclul liceal, în acord cu programele școlare în vigoare:

Domenii de conținut	Conținuturi
I. Hristos – Calea, Adevărul și Viața	1. Sfânta Scriptură - izvor al Revelației și element de cultură universală (inspirația, structura, mesajul/perspectiva teologică, culturală, literară) 2. Creația ca dar al lui Dumnezeu (referatul biblic al creației: Facerea cap. 1-2; providența divină) 3. De la chip la asemănarea cu Dumnezeu (chipul – structura persoanei; asemănarea – scop al îndumnezeirii prin har) 4. Hristos - Lumina lumii și Restauratorul omului (venirea Domnului în lume, Vestea cea Bună) 5. Mântuitorul Hristos în Sfintele Evanghelii și viața Bisericii (evenimentele importante din viața Mântuitorului, sărbătorile împărătești) 6. Hristos - Învățătorul desăvârșit (învățarea directă și învățarea indirectă prin pilde: pilda fiului risipitor; pilda Samariteanului milostiv; pildele împărăției - pilda Semănătorului și pilda neghinei) 7. Maica Domnului în viața Bisericii și a creștinului (rolul Maicii Domnului în istoria mântuirii; modalități de preacinstire; referințe biblice, patristice și culturale)

Domenii de conținut	Conținuturi
	8. Sfinții - modele de demnitate și alegere responsabilă (sfinți din istoria Bisericii universale) 9. Darul vieții (sens, scop și finalitate) 10. Perspectiva veșniciei în lumina Evangheliei (învățătura creștină despre mântuire și viața veșnică) 11. Sfânta Liturghie în viața creștinului și a lumii (semnificație, structură și simbolism; importanța participării la Sfânta Liturghie) 12. Sfânta Liturghie – izvorul filantropiei creștine (empatie, generozitate, altruism, compasiune, binefacere, voluntariat) 13. Sfânta Treime (învățătura despre Sfânta Treime - izvorul vieții și al iubirii veșnice) 14. Pătimirile și Învierea Mântuitorului Iisus Hristos (Cina cea de Taină, Rugăciunea din Grădina Ghetsimani, Procesul Mântuitorului, Răstignirea, Moartea și Învierea Domnului) 15. Fericitările - devenire și desăvârșire (paradigmă de credință și trepte spre împlinirea umană) 16. Efort și împlinire în viața creștină (viața în Hristos și dezvoltarea spirituală; conlucrarea omului cu harul dumnezeiesc, perseverență, răbdare, putere și biruință asupra încercărilor în efortul spre mântuire)
II. Comunitatea religioasă – identitate, responsabilitate și bucuria mărturisirii	1. Decalogul - temei al normativității personale și comunitare (invitație la respect, responsabilitate și integritate) 2. Evanghelia - izvor de pace, reconciliere și conviețuire (Predica de pe Munte - îndemn spre viață curată, smerită și iubitoare) 3. Lucrarea Duhului Sfânt în Biserică și în creație (darurile Sfântului Duh; conlucrarea dintre harul divin și voința omului prin Sfintele Taine; înnoirea creației prin Duhul Sfânt) 4. Biserica - de la comunitatea apostolică la comuniunea euharistică (întemeierea Bisericii; mesajul apostolic și actualitatea acestuia; unitate și solidaritate în viața creștină; creștinii uniți în și cu Hristos; pilda viței și a mlădițelor) 5. Comuniunea în Hristos, practică a credinței (modele de prietenii biblice, patristice și contemporane; asociații creștine/ grupuri parohiale) 6. Tinerii și valorile perene ale familiei (iubire, fidelitate, respect, sprijin reciproc, bucuria comuniunii) 7. Timpul liturgic - vreme a îndreptării și sfințirii vieții (rugăciunea și Sfintele Taine – întâlnirea personală cu Mântuitorul Iisus Hristos; sacralitatea timpului) 8. Personalități mărturisitoare ale culturii și spiritualității românești (se vor selecta trei personalități din sugestiile metodologice)
III. Creștinismul și provocările lumii contemporane	1. Responsabilitățile creștinului (față de Dumnezeu, față de sine, față de aproapele și față de creație) 2. Valori creștine și caracter (omul lăuntric - conștiință, comportament; ilustrări la nivelul unor pilde) 3. Duhovnicul - prieten și îndrumător în viața adolescentului (rolul duhovnicului în modelarea, conturarea și afirmarea personalității; exemple de mari duhovnici) 4. Tinerii - promotori ai valorilor creștine urmând exemplul sfinților (iubire, curaj, demnitate, răbdare, cumpătate, modestie, iertare, înțelepciune, milă, milostenie, sacrificiu) 5. Iubirea, fundament al vieții creștine (Imnul dragostei - I Corinteni cap.13)

Domenii de conținut	Conținuturi
	6. Pacea sufletească și practicile rezilienței (atitudinea creștinului în fața dificultăților: rugăciunea, iertarea și recunoștința; pilda fiului risipitor) 7. Frumusețea și sacralitatea vieții (elemente de bioetică creștină, armonia dintre Dumnezeu, om și natură) 8. Rugăciunea - izvor de pace, bucurie și comuniune (dialogul omului cu Dumnezeu; modele și foloase ale rugăciunii) 9. Descoperirea valorii sufletului în lumina credinței (credința, nădejdea și dragostea - repere pentru prezent și veșnicie) 10. Valențe spirituale și estetice ale artei sacre (elemente de arhitectură, muzică și pictură eclesială; lăcașuri de cult reprezentative: Catedrala Națională/Catedrale și biserici semnificative – Mănăstirea „Sfinții Trei Ierarhi” din Iași, Mănăstirea Curtea de Argeș, Catedrala „Sfântul Dumitru” din Craiova, Catedrala „Sfinții Trei Ierarhi” din Timișoara, Catedrala „Adormirea Maicii Domnului” din Cluj Napoca etc.) 11. Omul - ființa care crede și cercetează (complementaritate între știință și religie, ipostaze pseudo-religioase și false ale manifestării credinței, formalismul, fanatismul și sincretismul religios) 12. Discernământ și responsabilitate creștină în era digitală (literația media – provocări educative, morale și spirituale)
IV. Religiile lumii: valori și aspecte specifice	1. Religii în Antichitate – repere istorice, origini și izvoare (mesopotamieni, egipteni, greci, romani, geto-daci) 2. Relația omului cu divinitatea în religiile Antichității (ordinea lumii și sacralitatea naturii; locurile de cult, sacerdoțiul, sărbătorile) 3. Dimensiunea culturală și filosofică a religiilor antice (de la mit la morală; principii și norme de viață comunitară) 4. Religii orientale - repere istorice, origini, izvoare și învățătură (hinduism, budism, confucianism) 5. Expresii cultural-identitare în religiile orientale (valori fundamentale: armonia, compasiunea, echilibrul; arhitectura sacră; simboluri; sărbători și pelerinaje) 6. Dialogul interreligios și conviețuirea pașnică (contribuția religiilor orientale la coeziunea socială, îmbogățirea culturală și promovarea păcii între oameni; posibilități și limite) 7. Religii monoteiste - repere istorice, învățătură, arhitectură sacră, sărbători și pelerinaje (iudaism, creștinism, islam) 8. Etica relațiilor și valorile morale în religiile monoteiste (familia, prietenia, solidaritatea și respectul față de ceilalți și față de creație; pacea, dreptatea, responsabilitatea, iertarea și toleranța) 9. Scrierile sacre - surse de inspirație pentru cultura universală (valoarea morală și literară; valențe artistice, educative și culturale în religiile monoteiste) 10. Comunitățile religioase din țara noastră - particularități și expresii cultural-artistice (diversitatea religioasă în România; armonia interetnică și interculturală) 11. Elemente de patrimoniu cultural-religios din România, cuprinse în lista UNESCO (cetățile dacice din Munții Orăștiei, bisericile de lemn din Maramureș, bisericile cu pictură murală din Bucovina, Mănăstirea Hurezi, bisericile fortificate din Transilvania, doina și colinda etc.)

Anexa nr.11.14. Programa de examen pentru disciplina Religie, Cultul Ortodox - REL_ORT_P2 (TC)

- Proba F (probă scrisă, specifică profilului/specializării)
- Filiera teoretică, profilul real, toate specializările; filiera tehnologică, toate profilurile, toate calificările profesionale (complementar disciplinelor alese la proba E); filiera vocațională, profilurile artistic, pedagogic, sportiv și teologic, toate specializările (complementar disciplinelor alese la proba E)

PREAMBUL

Programa de examen pentru disciplina Religie, Cultul Ortodox este realizată în conformitate cu prevederile *Programei școlare pentru disciplina Religie, Cultul Ortodox, clasele a IX-a - a XII-a, trunchi comun (TC)*, aprobată prin OMEC nr. 6930/2025, Anexa nr. 12. Prezenta programă precizează competențele generale și competențele specifice care vor fi evaluate, domeniile de conținut și conținuturile vizate de evaluarea specifică acestui examen.

Programa de examen pentru disciplina Religie, Cultul Ortodox - REL_ORT_P2 (TC), fundamentează elaborarea subiectelor și a baremelor de evaluare și de notare pentru probă F (complementar disciplinelor alese la proba E), din cadrul examenului național de bacalaureat 2030. Evaluarea vizează competențele specifice care contribuie la formarea/dezvoltarea competențelor generale pe parcursul ciclului liceal, clasele a IX-a - a XII-a, prin raportare la profilul de formare al absolventului.

Obiectivul evaluării prin proba de examen, la disciplina Religie, Cultul Ortodox, programa REL_ORT_P2 (TC), este de a constata măsura în care candidatul *identifică, prezintă, analizează, interpretează și argumentează învățăturile și valorile religios-morale, formele de exprimare religioasă și a modurilor de viață din religiile lumii și influența lor asupra civilizației și culturii universale*, în situații de complexitate corespunzătoare raportării disciplinei în cadrul segmentelor curriculare trunchi comun (TC) și tipului de probă.

Prin susținerea probei de examen la disciplina Religie, Cultul Ortodox, programa REL_ORT_P2 (TC), candidatul este pus în situația de a face dovada formării/dezvoltării următoarelor **competențe generale (CG)**, dobândite pe parcursul claselor a IX-a - a XII-a:

C.G.1	Exprimarea identității religioase, la nivel individual și al comunității, în diferite contexte de viață
C.G.2	Analizarea formelor de exprimare religioasă și a modurilor de viață în religiile lumii
C.G.3	Adoptarea unor decizii responsabile privind viața personală și comunitară, în concordanță cu valorile religios-morale
C.G.4	Colaborarea cu ceilalți pentru promovarea comuniunii în societate, prin respectarea valorilor religioase ale fiecărei persoane

Prin variantele de subiecte elaborate pentru examenul național de bacalaureat se evaluează competențele și conținuturile din prezenta programă, iar baremele de evaluare și de notare prevăd acordarea punctajelor pentru **orice modalitate corectă de rezolvare** a cerințelor.

COMPETENȚE DE EVALUAT

Fiecărei competențe generale îi sunt asociate **competențele specifice (CS)** care pot fi evaluate prin examen, selectate din programele școlare în vigoare și prezentate cumulativ pentru ciclul liceal:

CG1 – Exprimarea identității religioase, la nivel individual și al comunității, în diferite contexte de viață

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS.1.1.	Definirea componentelor majore ale identității religioase
IX.CS.1.2.	Explicarea caracteristicilor care definesc învățătura de credință creștină
IX.CS.1.3.	Descrierea mesajului teologic, cultural și literar al unor texte biblice, evidențiind valoarea lor universală
X.CS.1.1.	Identificarea unor elemente de morală creștină în diferite texte religioase
X.CS.1.2.	Prezentarea unor aspecte din iconomia mântuirii
X.CS.1.3.	Compararea unor elemente interdisciplinare care definesc aspecte ale identității religioase
XI.CS.1.1.	Recunoașterea principalelor învățături de credință creștină privind viața spirituală
XI.CS.1.2.	Exprimarea perspectivei creștine asupra vieții, ca dar al lui Dumnezeu

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
XI.CS.1.3.	Precizarea modurilor de implicare a tinerilor în viața comunității
XII.CS.1.1.	Identificarea principalelor învățături de credință creștină, folosind resurse variate în format fizic sau digital
XII.CS.1.2.	Explicarea semnificației Fericirilor ca model de devenire și desăvârșire creștină
XII. CS.1.3.	Ilustrarea nevoii de progres spiritual în formarea identității religioase personale și comunitare

CG2 – Analizarea formelor de exprimare religioasă și a modurilor de viață în religiile lumii

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS.2.1.	Identificarea elementelor definitorii ale credințelor și religiilor din antichitate
IX.CS.2.2.	Prezentarea principalelor religii din perspectivă istorică
IX.CS.2.3.	Analizarea rolului experienței religioase a umanității în dezvoltarea culturii și a civilizației
X.CS.2.1.	Identificarea elementelor definitorii ale religiilor orientale
X.CS.2.2.	Prezentarea valorilor universale din religiile orientale și a modalităților specifice de exprimare a acestora
X.CS.2.3.	Analizarea unor principii etice din religiile orientale în abordarea unor probleme universale
XI.CS.2.1.	Ilustrarea elementelor definitorii ale religiilor monoteiste
XI.CS.2.2.	Aplicarea învățăturilor morale literare și culturale din scrierile sacre în contexte de viață și cultură universală
XI.CS.2.3.	Analizarea elementelor specifice și a celor comune referitoare la principiile eticii din religiile monoteiste
XII.CS.2.1.	Prezentarea elementelor definitorii ale comunităților religioase din țara noastră
XII.CS.2.2.	Ilustrarea modurilor prin care se manifestă respectul și cooperarea între membrii diferitelor comunități religioase
XII.CS.2.3.	Analizarea valorilor comune și a diferențelor dintre principalele confesiuni creștine, în raport cu credința proprie și cu principiile morale creștine

CG3 – Adoptarea unor decizii responsabile privind viața personală și comunitară, în concordanță cu valorile religioase-morale

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS.3.1.	Aplicarea principiilor biblice care definesc viața personală și comunitară
IX.CS.3.2.	Susținerea unor decizii personale în corelare cu valorile religioase
IX.CS.3.3.	Sintetizarea valorilor biblice necesare în alegerea unor comportamente adecvate în familie, școală și comunitate
X.CS.3.1.	Aplicarea principiilor învățăturii de credință referitoare la lucrarea Duhului Sfânt în Biserică și comunitate
X.CS.3.2.	Evidențierea particularităților unei comunități construite pe valorile religioase creștine
X.CS.3.3.	Argumentarea conlucrării dintre harul divin și voința omului pentru înnoirea vieții și a creației
XI.CS.3.1.	Aplicarea reperelor morale care susțin relațiile de prietenie, ca model al comuniunii creștine
XI.CS.3.2.	Analizarea valorilor creștine care stau la baza familiei și a actualității acestora
XI.CS.3.3.	Evaluarea atitudinilor creștine din viața personală, familială și a grupurilor de apartenență

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
XII.CS.3.1.	Descrierea importanței trăirii timpului liturgic pentru viața personală și comunitară
XII.CS.3.2.	Analizarea modului în care personalități ale culturii române au contribuit la promovarea credinței, valorilor și demnității naționale
XII.CS.3.3.	Argumentarea importanței implicării individuale și de grup în activități și proiecte care promovează respectul față de sacru și dialogul între credință și cultură

CG4 – Colaborarea cu ceilalți pentru promovarea comuniunii în societate, prin respectarea valorilor religioase ale fiecărei persoane

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS.4.1.	Analizarea rolului valorilor religioase în vederea menținerii solidarității comunitare
IX.CS.4.2.	Argumentarea nevoii de modelare și dezvoltare personală, prin asumarea responsabilităților creștine
IX.CS.4.3.	Proiectarea de activități care promovează responsabilitatea creștină și dezvoltă reziliența în fața provocărilor lumii contemporane
X.CS.4.1.	Prezentarea unor aspecte și atitudini creștine din viețile sfinților
X.CS.4.2.	Evidențierea rolului valorilor creștine în relație cu semenii și cu mediul înconjurător
X.CS.4.3.	Proiectarea unor acțiuni creative care promovează comportamente etice și atitudini pozitive față de semenii și mediu, în conformitate cu valorile creștine
XI.CS.4.1.	Analizarea elementelor de bioetică creștină care promovează sacralitatea vieții
XI.CS.4.2.	Argumentarea rolului rugăciunii în viața personală și a comunității
XI.CS.4.3.	Elaborarea unui demers bazat pe virtuțile creștine, care contribuie la descoperirea sinelui și la dezvoltarea spirituală
XII.CS.4.1.	Analizarea formelor de artă sacră și a semnificațiilor acestora, ca modalități de comuniune a omului cu Dumnezeu
XII.CS.4.2.	Evidențierea elementelor de complementaritate dintre știință și religie și a rolului acestora în cunoașterea lumii și a lui Dumnezeu
XII.CS.4.3.	Generarea de idei și proiecte personale și de grup care promovează respectarea valorilor religioase, incluziunea socială și solidaritatea în mediul digital

DOMENII DE CONȚINUT ȘI CONȚINUTURI

Conținuturile evaluate sunt organizate pe **domenii de conținut** și sunt prezentate separat de competențele de evaluat, cumulativ pentru ciclul liceal, în acord cu programele școlare în vigoare:

Domenii de conținut	Conținuturi
I. Hristos – Calea, Adevărul și Viața	Sfânta Scriptură – izvor al Revelației și element de cultură universală (inspirația, structura, mesajul/perspectiva teologică, culturală, literară) Creația ca dar al lui Dumnezeu (referatul biblic al creației: Facerea cap. 1-2; providența divină) De la chip la asemănarea cu Dumnezeu (chipul – structura persoanei; asemănarea – scop al îndumnezeirii prin har) Hristos - Lumina lumii și Restauratorul omului (venirea Domnului în lume, Vestea cea Bună) Mântuitorul Hristos în Sfintele Evanghelii și viața Bisericii (evenimentele importante din viața Mântuitorului, sărbătorile împărătești) Hristos - Învățătorul desăvârșit (învățarea directă și învățarea indirectă prin pilde: pilda fiului risipitor; pilda Samariteanului milostiv; pildele împărăției - pilda Semănătorului și pilda neghinei) Maica Domnului în viața Bisericii și a creștinului (rolul Maicii Domnului în istoria mântuirii; modalități de preacinstire; referințe biblice, patristice și culturale)

Domenii de conținut	Conținuturi
	8. Sfinții - modele de demnitate și alegere responsabilă (sfinți din istoria Bisericii universale) 9. Darul vieții (sens, scop și finalitate) 10. Perspectiva veșniciei în lumina Evangheliei (învățătura creștină despre mântuire și viața veșnică) 11. Sfânta Liturghie în viața creștinului și a lumii (semnificație, structură și simbolism; importanța participării la Sfânta Liturghie) 12. Sfânta Liturghie – izvorul filantropiei creștine (empatie, generozitate, altruism, compasiune, binefacere, voluntariat) 13. Sfânta Treime (învățătura despre Sfânta Treime - izvorul vieții și al iubirii veșnice) 14. Pătimirile și Învierea Mântuitorului Iisus Hristos (Cina cea de Taină, Rugăciunea din Grădina Ghetsimani, Procesul Mântuitorului, Răstignirea, Moartea și Învierea Domnului) 15. Fericitările - devenire și desăvârșire (paradigmă de credință și trepte spre împlinirea umană) 16. Efort și împlinire în viața creștină (viața în Hristos și dezvoltarea spirituală; conlucrarea omului cu harul dumnezeiesc, perseverență, răbdare, putere și biruință asupra încercărilor în efortul spre mântuire)
II. Comunitatea religioasă – identitate, responsabilitate și bucuria mărturisirii	1. Decalogul - temei al normativității personale și comunitare (invitație la respect, responsabilitate și integritate) 2. Evanghelia - izvor de pace, reconciliere și conviețuire (Predica de pe Munte - îndemn spre viață curată, smerită și iubitoare) 3. Lucrarea Duhului Sfânt în Biserică și în creație (darurile Sfântului Duh; conlucrarea dintre harul divin și voința omului prin Sfintele Taine; înnoirea creației prin Duhul Sfânt) 4. Biserica - de la comunitatea apostolică la comuniunea euharistică (întemeierea Bisericii; mesajul apostolic și actualitatea acestuia; unitate și solidaritate în viața creștină; creștinii uniți în și cu Hristos; pilda viței și a mlădițelor) 5. Comuniunea în Hristos, practică a credinței (modele de prietenii biblice, patristice și contemporane; asociații creștine/ grupuri parohiale) 6. Tinerii și valorile perene ale familiei (iubire, fidelitate, respect, sprijin reciproc, bucuria comuniunii) 7. Timpul liturgic - vreme a îndreptării și sfințirii vieții (rugăciunea și Sfintele Taine – întâlnirea personală cu Mântuitorul Iisus Hristos; sacralitatea timpului) 8. Personalități mărturisitoare ale culturii și spiritualității românești (se vor selecta trei personalități din sugestiile metodologice)
III. Creștinismul și provocările lumii contemporane	1. Responsabilitățile creștinului (față de Dumnezeu, față de sine, față de aproapele și față de creație) 2. Valori creștine și caracter (omul lăuntric - conștiință, comportament; ilustrări la nivelul unor pilde) 3. Duhovnicul - prieten și îndrumător în viața adolescentului (rolul duhovnicului în modelarea, conturarea și afirmarea personalității; exemple de mari duhovnici) 7. Tinerii - promotori ai valorilor creștine urmând exemplul sfinților (iubire, curaj, demnitate, răbdare, cumpătate, modestie, iertare, înțelepciune, milă, milostenie, sacrificiu) 8. Iubirea, fundament al vieții creștine (Imnul dragostei - I Corinteni cap.13)

Domenii de conținut	Conținuturi
	9. Pacea sufletească și practicile rezilienței (atitudinea creștinului în fața dificultăților: rugăciunea, iertarea și recunoștința; pilda fiului risipitor) 10. Frumusețea și sacralitatea vieții (elemente de bioetică creștină, armonia dintre Dumnezeu, om și natură) 11. Rugăciunea - izvor de pace, bucurie și comuniune (dialogul omului cu Dumnezeu; modele și foloase ale rugăciunii) 12. Descoperirea valorii sufletului în lumina credinței (credința, nădejdea și dragostea - repere pentru prezent și veșnicie) 13. Valențe spirituale și estetice ale artei sacre (elemente de arhitectură, muzică și pictură eclesială; lăcașuri de cult reprezentative: Catedrala Națională/Catedrale și biserici semnificative – Mănăstirea „Sfinții Trei Ierarhi” din Iași, Mănăstirea Curtea de Argeș, Catedrala „Sfântul Dumitru” din Craiova, Catedrala „Sfinții Trei Ierarhi” din Timișoara, Catedrala „Adormirea Maicii Domnului” din Cluj Napoca etc.) 14. Omul - ființa care crede și cercetează (complementaritate între știință și religie, ipostaze pseudo-religioase și false ale manifestării credinței, formalismul, fanatismul și sincretismul religios) 15. Discernământ și responsabilitate creștină în era digitală (literația media – provocări educative, morale și spirituale)
IV. Religiiile lumii: valori și aspecte specifice	1. Religii în Antichitate – repere istorice, origini și izvoare (mesopotamieni, egipteni, greci, romani, geto-daci) 2. Relația omului cu divinitatea în religiile Antichității (ordinea lumii și sacralitatea naturii; locurile de cult, sacerdoțiul, sărbătorile) 3. Dimensiunea culturală și filosofică a religiilor antice (de la mit la morală; principii și norme de viață comunitară) 4. Religii orientale - repere istorice, origini, izvoare și învățătură (hinduism, budism, confucianism) 5. Expresii cultural-identitare în religiile orientale (valori fundamentale: armonia, compasiunea, echilibrul; arhitectura sacră; simboluri; sărbători și pelerinaje) 6. Dialogul interreligios și conviețuirea pașnică (contribuția religiilor orientale la coeziunea socială, îmbogățirea culturală și promovarea păcii între oameni; posibilități și limite) 7. Religii monoteiste - repere istorice, învățătură, arhitectură sacră, sărbători și pelerinaje (iudaism, creștinism, islam) 8. Etica relațiilor și valorile morale în religiile monoteiste (familia, prietenia, solidaritatea și respectul față de ceilalți și față de creație; pacea, dreptatea, responsabilitatea, iertarea și toleranța) 9. Scrierile sacre - surse de inspirație pentru cultura universală (valoarea morală și literară; valențe artistice, educative și culturale în religiile monoteiste) 10. Comunitățile religioase din țara noastră - particularități și expresii cultural-artistice (diversitatea religioasă în România; armonia interetnică și interculturală) 11. Elemente de patrimoniu cultural-religios din România, cuprinse în lista UNESCO (cetățile dacice din Munții Orăștiei, bisericile de lemn din Maramureș, bisericile cu pictură murală din Bucovina, Mănăstirea Hurezi, bisericile fortificate din Transilvania, doina și colinda etc.)

Anexa nr.11.15. Programa de examen pentru disciplina *Religie, Cultul Ortodox de Rit Vechi (ruși lipoveni)* - REL_ORT_RIT_V_P1 (TC)

- *Proba E – a doua probă (probă scrisă, specifică profilului/specializării)*
- *Filiera teoretică, profilul umanist, specializarea științe sociale și specializarea filologie*

PREAMBUL

Programa de examen pentru disciplina *Religie, Cultul Ortodox de Rit Vechi (ruși lipoveni)* este realizată în conformitate cu prevederile *Programelor școlare pentru disciplina Religie, Cultul Ortodox de Rit Vechi (ruși lipoveni) clasele a IX-a - a XII-a, trunchi comun (TC)*, pentru *filiera teoretică, profilul umanist, specializarea științe sociale și specializarea filologie*, aprobată prin OMEC nr. 6930/2025, Anexa nr. 13. Prezenta programă precizează competențele generale și competențele specifice care vor fi evaluate, domeniile de conținut și conținuturile vizate de evaluarea specifică acestui examen.

Programa de examen pentru disciplina *Religie, Cultul Ortodox de Rit Vechi (ruși lipoveni)* - REL_ORT_RIT_V_P1 (TC), fundamentează elaborarea subiectelor și a baremelor de evaluare și de notare pentru a doua probă E, din cadrul examenului național de bacalaureat 2030. Evaluarea vizează competențele specifice care contribuie la formarea/dezvoltarea competențelor generale pe parcursul ciclului liceal, clasele a IX-a - a XII-a, prin raportare la profilul de formare al absolventului.

Obiectivul evaluării prin proba de examen, la disciplina *Religie, Cultul Ortodox de Rit Vechi (ruși lipoveni)*, programa REL_ORT_RIT_V_P1 (TC), este de a constata măsura în care candidatul *identifică, prezintă, analizează, interpretează și argumentează învățăturile și valorile religios-morale, formele de exprimare religioasă și a modurilor de viață din religiile lumii și influența lor asupra civilizației și culturii universale*, în situații de complexitate corespunzătoare raportării disciplinei în cadrul segmentelor curriculare trunchi comun (TC) și tipului de probă.

Prin susținerea probei de examen la disciplina *Religie, Cultul Ortodox de Rit Vechi (ruși lipoveni)*, programa REL_ORT_RIT_V_P1 (TC), candidatul este pus în situația de a face dovada formării/dezvoltării următoarelor **competențe generale (CG)**, dobândite pe parcursul claselor a IX-a - a XII-a:

C.G.1	Exprimarea identității religioase, la nivel individual și al comunității, în diferite contexte de viață
C.G.2	Analizarea formelor de exprimare religioasă și a modurilor de viață în religiile lumii
C.G.3	Adoptarea unor decizii responsabile privind viața personală și comunitară, în concordanță cu valorile religios-morale
C.G.4	Colaborarea cu ceilalți pentru promovarea comuniunii în societate, prin respectarea valorilor religioase ale fiecărei persoane

Prin variantele de subiecte elaborate pentru examenul național de bacalaureat se evaluează competențele și conținuturile din prezenta programă, iar baremele de evaluare și de notare prevăd acordarea punctajelor pentru **orice modalitate corectă de rezolvare** a cerințelor.

COMPETENȚE DE EVALUAT

Fiecărei competențe generale îi sunt asociate **competențele specifice (CS)** care pot fi evaluate prin examen, selectate din programele școlare în vigoare și prezentate cumulativ pentru ciclul liceal:

CG1 – Exprimarea identității religioase, la nivel individual și al comunității, în diferite contexte de viață

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS.1.1.	Definirea componentelor majore ale identității religioase
IX.CS.1.2.	Descrierea elementelor care definesc comunitatea religioasă
X.CS.1.1.	Identificarea elementelor care definesc comunitatea religioasă
X.CS.1.2.	Utilizarea adecvată a semnificațiilor care definesc învățătura de credință (fundamentele religiei creștine), în diferite contexte de comunicare
XI.CS.1.1.	Identificarea elementelor de natură religioasă în produsele culturale – literatură, artă, pictură, cinematografie
XI.CS.1.2.	Identificarea elementelor cu caracter interdisciplinar, care contribuie la construcția și afirmarea identității religioase

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
XII.CS.1.1.	Afirmarea identității religioase în diferite interacțiuni socio-culturale, valorificând elemente de patrimoniu local, național și universal
XII.CS.1.2.	Reflecția critică în raport cu importanța conștientizării identității naționale, în context european

CG2 – Analizarea formelor de exprimare religioasă și a modurilor de viață în religiile lumii

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS.2.1.	Identificarea elementelor definitorii ale credințelor și religiilor studiate
X.CS.2.1.	Sintetizarea elementelor definitorii ale religiilor orientale și a rolurilor acestora în plan istoric, social și cultural
X.CS.2.2.	Descrierea practicilor și a ritualurilor care aparțin diferitelor religii
XI.CS.2.1.	Sintetizarea elementelor definitorii ale religiilor orientale și a rolurilor acestora în plan istoric, social și cultural
XI.CS.2.2.	Analizarea modului în care religiile monoteiste prezintă și transformă lumea, din perspectiva diversității, a identității personale și a celei de grup
XII.CS.2.1.	Respectarea diversității religioase, fundamentată pe cunoașterea și asumarea învățaturii de credință proprii

CG3 – Adoptarea unor decizii responsabile privind viața personală și comunitară, în concordanță cu valorile religio-morale

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS.3.1.	Analizarea rolului valorilor religioase în luarea deciziilor din viața personală
X.CS. 3.1.	Valorificarea învățaturii de credință în luarea deciziilor din viața personală și a comunității
X.CS.3.2.	Evaluarea atitudinilor creștine în contexte diferite de viață
XI.CS.3.1.	Identificarea modelelor și reperelor demne de urmat în luarea deciziilor
XII.CS.3.1.	Argumentarea unor alegeri în situații problematice din viața personală și a comunității, prin valorificarea învățăturilor de credință ca surse de reziliență

CG4 – Colaborarea cu ceilalți pentru promovarea comuniunii în societate, prin respectarea valorilor religioase ale fiecărei persoane

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS.4.1.	Sintetizarea rolului valorilor religioase în vederea menținerii solidarității comunitare
IX.CS.4.2.	Participarea la activități și proiecte individuale și de grup, prin aplicarea valorilor religioase
X.CS.4.1.	Evidențierea particularităților unei comunități construite pe valorile religioase creștine
X.CS.4.2.	Interacțiunea pozitivă cu alții într-o diversitate de contexte, prin acceptarea diversității religioase și prin manifestarea deschiderii pentru rezolvarea conflictelor
XI.CS.4.1.	Implicarea în diferite contexte de relaționare care promovează modele creștine de coeziune socială
XI.CS.4.2.	Identificarea consecințelor diferitelor provocări ale lumii contemporane asupra vieții religioase în plan personal și al comunității
XII.CS.4.1.	<i>Reflecția critică asupra propriilor comportamente, atitudini și valori religioase, manifestate în diferite contexte ale vieții</i>
XII.CS.4.2.	<i>Participarea, în calitate de cetățean responsabil, la activități care promovează respectarea valorilor religioase</i>

DOMENII DE CONȚINUT ȘI CONȚINUTURI

Conținuturile evaluate sunt organizate pe **domenii de conținut** și sunt prezentate cumulativ pentru ciclul liceal, în acord cu programele școlare în vigoare:

Domenii de conținut	Conținuturi
Lumea - Creația lui Dumnezeu	Dumnezeu – Creatorul cerului și al pământului Crearea omului după chipul și asemănarea lui Dumnezeu Păcatul strămoșesc și căderea omului
Hristos – Dumnezeu adevărat și Om adevărat	Întruparea lui Hristos. Praznicele împărătești Liturgia – inima Bisericii
Isus Hristos – Mântuitorul lumii	Împărăția lui Dumnezeu - cuvânt și realitate vie Jertfa Mântuitorului - răscumpărarea noastră Dumnezeu în istorie și în cultură
Pașii lumii în căutarea divinului	Religiile antice: Mitologia egipteană, Mitologia greacă, Mitologia romană Religiile mesopotamiene (sumeriană, babiloniană, asiriană), Mitologia nordică, Mitologia celtică, Mitologia slavă) Vestigii spiritualității antice Pașii lumii în căutarea divinului - Religii dharmice (Orientul Îndepărtat): Hinduism Budism Jainism -Religii avraamice (Orientul Mijlociu): Iudaism Creștinism Islam Vestigii spiritualității orientale Arta creștină - teologia icoanei, cântarea liturgică, arhitectura sacră Vestigii creștine europene Ortodoxia în dialog cu lumea globală Adevăr și iluzie
Izvoarele credinței creștin	Sfânta Scriptură - cuvântul lui Dumnezeu revelat oamenilor Crezul - mărturisirea de credință a Bisericii Sfânta Tradiție – Viețuirea Bisericii prin veacuri Sinoadele ecumenice
Biserica – Trupul lui Hristos	Sfintele Taine – izvoare de sfințire și mântuire Praznicele Maicii Domnului Sfânta Cruce – semnul dreptei credințe Cinstirea sfinților - izvoare de lumină și modele de viață Sfintele Taine – izvoare de sfințire și mântuire (Sfânta Taină a Hirotoniei, Sfânta Taină a Cununiei, Sfânta Taină a Maslului) Simbolismul Bisericii – limbajul credinței Biserica - loc al întâlnirii cu Dumnezeu și cu oamenii Preasfânta Treime Cuvântul lui Dumnezeu - sămânța roditoare Cei 12 Sfinți Apostoli Canoanele Maicii Domnului – poezie, teologie și vindecare
Viața spirituală a creștinului	Liturgia - inima bisericii Etica responsabilității - respectul față de viață, natură, adevăr Rugăciunea inimii – respirația sufletului Chipuri vii ale credinței - modele de sfințenie

Domenii de conținut	Conținuturi
Familia și comunitatea creștină	Familia creștină – spațiu sacru al lucrării harului Preasfintei Treimi Comunitatea creștină și iubirea milostivă Sfinții mărturisitori ai dreptei credințe Virtuțile creștine – arta de a trăi frumos în Dumnezeu și prin oameni Monahism și lăcașuri sfinte ale ortodoxiei de rit vechi Sfinții mărturisitori de la Solovăț Valori creștine în viața tinerilor Monahism și lăcașuri sfinte ale ortodoxiei de rit vechi Sfinții mărturisitori ai dreptei credințe Familia - icoana iubirii lui Dumnezeu Monahism și lăcașuri sfinte ale ortodoxiei de rit vechi Credința până la jertfa de sine - martirii necunoscuți ai Rascolului
Omul între cer și pământ	Crucea - Semn al mântuirii noastre Libertate, lege și conștiință Știința și religia - căi ale cunoașterii
Omul în lumina credinței	Omul - vârful creației divine Misiunea personală - a fi lumină în lume Omul contemporan între tehnologie și transcendență
Conștiința - glasul lui Dumnezeu în om	Harul - lucrarea tainică a lui Dumnezeu Lumina conștiinței și lupta dintre „glasuri” Maica Domnului - Maica neamului omenesc